

ne pečajo s stranskimi posli, ki bi mogli kvarno vplivati na izpolnjevanje njihovih stanovskih dolžnosti.

Krajne šolske nadzornike, ki bi ne izpolnjevali te svoje dolžnosti, dasi jih je ponovno opomnjal okrajni šolski svet, odstavi deželni šolski svet po predlogu ali po zaslišanju krajnega šolskega sveta.

Krajni šolski nadzornik ima pravico prisostvovati pri učiteljskih konferencah s posvetovalnim glasom.

Za mesta z lastnim statutom velja določba, da pošlje deželni odbor dva člana v mestni šolski svet.

Proti takim določbam so se seveda uprli vsi napredni poslanci, glasovala sta pa zanje učitelja Ravnikar in Jaklič v kljub temu, da je Slomškova Zveza na Brezjah stavila drugačne zahteve. A kaj je jima korist šole, kaj ugled učiteljstva!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 184.441.27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Štatersko.

Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj zboruje v torek, dne 2. novembra t. l., ob 11. uri dopoldne v slovenski šoli.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Poročilo o „Zavezi“ v Mariboru, tov. Železnik.

4. Poročilo o „Lehrerbundu“ v Gradcu, tov. Klemenčič.

5. Nekaj o rabi najnovejših tiskovin.
6. Slučajnosti.

Pred zborovanjem ima „Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb“ svoj obč. zbor v sodn. prostorih.

Na prav obilno udeležbo vabi

Kopič,
t. č. predsednik.

Ormoško okrajno učit. društvo zboruje v četrtek, 4. novembra, v ormoški slov. šoli. Začetek ob pol 11. uri.

Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Predavanja: a) „O varstvu otrok“, predava dež. sodni svetnik g. dr. Presker; b) „O normalnem indeksu“, poroča tovariš Porekar.

4. Predlogi.

K točni in obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Opombi: 1. Pri zadnjem zborovanju se je sklenilo, da prispevajo vsaka učiteljska oseba našega okraja najmanj 50 vin. za Vandov spomenik. Kdor se te dolžnosti še ni odvezal, naj

to stori gotovo o priliki tega zborovanja. 2. Za oglašanje k „Šolski Matici“ je prišel zadnji rok.

Šmarško-rogaško učit. društvo zboruje dne 7. nov. ob 1. pop. v Šmarju s sledečim dnevnim vzporedom:

1. Zapisnik in dopisi.
2. Poročilo o „Zavezini“ skupščini — poroč. tov. Rošker.
3. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu.
4. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Idrijska realna podružnica.** Na učno ministrstvo je podelilo učna mesta profesorjem na podružnični realki v Idriji: Andreju Plečniku, Matiju Pircu, dr. Dragotinu Lončarju, Juliju Nardinu, Boltazarju Baeblerju ter pravima učiteljema dr. Menceju in Kajetanu Stranetzku.

**** Odobrene učne knjige.** Ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Mazi J.: Geometrijski nazorni nauk za prvi razred srednjih šol. Cena mehko vezani knjigi je 70 vin., trdo vezani 1 krono.

**** Umrl je v Gorici** knjižničar v licealni knjižnici, don Cleri. Pokojnik je bil profesor veronauka na goriški gimnaziji, ker se pa ni hotel baviti s politikom, ga je škof Sedej za kazen porinil v knjižnico. Don Cleri se je večkrat bridko pritoževal zaradi neosnovanega škofovega preganjanja. Sedaj ima pred škofom mir.

**** Ljubljanska realna v začetku šolskega leta 1909/10.** Učenci so takole razdeljeni po razredih: I. a 34, I. b 34, I. c 34, II. a 43, II. b 53 (in 1 privatist), III. a 37, III. b 26, III. c 26, IV. a 28, IV. b 51, V. a 28, V. b 46, VI. a 24, VI. b 29, VII. 31 (med njimi 15 Slovencev in 1 Čeh). Skupaj 314 učencev po slovenskih in 210 po nemških oddelkih. Torej tri petine vseh dijakov na zavodu tvorijo Slovenci!

**** Marijanske kongregacije** so organizovali med srednješolskim dijaštvom v Novem mestu in Kočevju. V soboto je bil škof Jeglič v Kočevju, da je petnajstim marijanskim gimnazijcem dal svoj pastirski blagoslov. Od kdaj smejo tvoriti srednješolski društva?

**** Iz srednješolske službe.** Namesto na dopustu se nahajajočega prof. Friderika Hirscha in namesto prvi državni gimnaziji v Gradcu dodeljena prof. dr. Vojteha Thalhammerja prideta na državno gimnazijo v Kočevje učiteljska kandidata Peter Jonke in Vincenc Eckerth. — Suplent na goriški gimnaziji Oliver Stua je imenovan za glavnega učitelja na učiteljsko v Gradišču.

Književnost in umetnost.

Dijaški almanah za leto 1909/10. V Ljubljani 1909. Izdala „Eksekutiva slov. narodno-radikalnega dijaštva. Uredil Jože Pučnik. Lepa pripravna knjižica bo gotovo izborna služila svojemu koristnemu namenu. Toplo priporočamo!

Poglavje o govedoreh na Kranjskem je naslov XI. zvezka „Kmetijske knjižnice“, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska, in ki je ravnokar izšel. Novoizšli zvezek, ki ga je spisal družbeni ravnatelj Gustav Pirc, je zbirka spisov, ki so bili objavljeni v „Kmetovalcu“ glede vprašanja, s katero tujo pasmo je požlahtnejati našo domačo goved. Knjižica, ki vsebuje tudi praktične mi-

gljaje za izboljšanje naše govede, se dobiva pri kmetijskih družbi po 25 h s poštnino vred (denar je naprej poslati, in sicer najceneje v poštinih znamkah). Ta cena pa velja le za družbene ude, za druge in v knjigotrštvu stane 30 h brez poštnine.

Politiški pregled.

*** Poslanska zbornica.** Na volitvi predsednika je bilo oddanih 409 glasov, med temi 143 praznih. Izvoljen je zopet dr. Pattai z 266 glasovi. Pattai je obljubil voditi posle z nepristranostjo. Za podpredsednika so izvoljeni posl. Pernerstorfer, Pogačnik, Starzynski, Steinwender in Zazvorka.

*** Predlog za slovensko obrtno šolo v Trstu** je stavil v seji državnega zbora dne 22. t. m. vnovič poslanec dr. Rybač.

*** Komunistične Zveze južnih Slovanov in zveze Slovenskega kluba.** Načelnštvo obeh jugoslovanskih klubov je izdalo komunistično Nesporezumljenja, ki so nastala preteklo poletje v Narodni Zvezi, so se popolnoma pojasnili in poravnala. Oba jugoslovanska kluba bodeta tudi nadalje složno delovala v Narodni zvezi za skupni blagor in napredek Jugoslovancev v državi.

*** Slovanska enota** je oddala v zbornici pri volitvi zborničnega predsednika prazne glasovnice. Vsakemu klubu je dano na svobodo, da vlaga nujne predloge o aktualnih stvareh. Prvi nujni predlog stavi posl. dr. Kramar. Zahteval bo, naj se sestavi poseben odsek, ki bo imel nalogo tekom 1 meseca dodelati zakonski načrt o varstvu narodnostnih manjšin. Nobena vladna predloga se ne izroči brez prvega čitanja odseka z edino izjemo zakonskega načrta o socialnem zavarovanju. — O nadaljnjem taktičnem postopanju Slovenske enote imamo še ta poročila: Glede taktike se je posrečilo najti način, za katerega so se zedinile vse stranke. Izdala se je parola, da se naj Slovenska enota na noben način ne pusti provocirati, temveč naj mirno zasleduje svoj smoter: padec Bienerthove vlade.

*** Španija.** Ministrski predsednik Maura je podal demisijo s celim kabineto. Španija ima novo ministrstvo, predsednik je Moret. Liberalni in republikanski listi so sprejeli Moretov kabinet prijazno. — „Petit Parisien“ javlja iz Barcelone, da je hotel ponoči od petka na soboto preteklega tedna nekdo umoriti državnega pravdnika, ki je stavil predlog za Ferrerjevo smrt. Na nočnem izprehodu je streljal nanj neki mladenič, ki ga pa še niso mogli eruirati. Pravdnik je ob treh v jutro umrl.

*** Proračun za l. 1910.** je predložil finančni minister Bilinski poslanski zbornici. Proračun izkazuje primanjkljaja 42 milijonov kron.

*** Ustavni statut za Bosno in Hercegovino.** Na obletnico aneksije, dne 5. oktobra t. l., se je bajle imela proglasiti ustava za Bosno in Hercegovino. Dotični proglas je bil gotov ter so ga tiskali v tisočih iztisih. Vzlic temu pa ustava še do danes ni proglašena. Razloga temu je iskati v odporu ogrske vlade. Ta je dala svoje privoljenje za izdelano ustavo, toda je protestirala proti nje proglašenju. Kot vzrok navaja ogrska vlada dejstvo, da je demisionirala in da potemtakem ne more izvesti nobenega čina, ki bi ga mogla pokriti s svojo odgovornostjo.

*** Srbski državni proračun za l. 1910.** izkazuje 111 milijonov dinarov izdatkov in ravno toliko dohodkov, od tega sodi 109 milijonov na redne in 2 milijona na izredne izdatke.

Obrambni vestnik.

*** Natolecevanje!** Po ljubljanskih javnih mestnih šolah je semintje še precej učiteljev, ki so se navzeli strupenega ozračja, prepovednega z vduhom svobodne šole. — Vendar je zelo koristno, če se tudi v tej frakciji včasih pokliče v spomin § 1. državnega zak. o lj. š., da ne bodo vedno in pri vsaki priliki zvrčali krivde neuspehov pri vzgoji na roditelje in gospodarje. — Znan je sicer vsakemu šolniku omenjeni § 1., toda s tem se še ne more reči, da se učitelj ravna po njem, ako naravnost sicer nič ne počne zoper versko-nravno vzgojo. Šola potrebuje pozitivnega dela, mladino je treba uvesti v versko-nravno življenje, dajati ji lep zgled; storiti mora vsako sam kar od otrok zahteva: „Nihče pa ne more dati, česar sam nima!“ — Tako piše med drugim „Slovenski Učitelj“. — Brez dokazov, brez resnice bije „Slovenski Učitelj“ po ljubljanskem učiteljstvu. No, vemo, od kod to prihaja! Da se ravno ljubljanskemu učiteljstvu ne more tega očitati, kar se mu očita, to priča dejstvo, da se je c. kr. okrajni šolski nadzornik Maier pohvalno izrazil pri voditeljski konferenci o ljubljanskem učiteljstvu, da se mu glede § 1. in versko-nravne vzgoje ničesar ne more očitati! Kar se tiče „pozitivnega dela“, je morebiti dopisun mnenja, da naj učitelj odvzame katehetu še onih par ur verouka, da bo tako „pozitivno delal“, katehet se pa od lenobe debelil. Gospodje! Ali niso vse naše knjige pisane v versko-nravnem duhu? Ali niso vsi učni načrti sestavljeni v versko-nravnem duhu? Ali niso vse učne slike sestavljene v versko-nravnem duhu? Ali nam ni odmerjena vsaka stopnja, vsak korak, ki ga moremo z ozirom na učno postopanje celo zapisati po nadzornikovih predpisih. Ironija! In vi pravite, da učiteljstvo ne deluje „pozitivno“ v versko-nravnem duhu. Kar se pa tiče uspehov, naj navedemo tu besede moža, ki že nad 40 let služi pri učiteljstvu, je zvest svojemu verskemu čuvstvanju in pravi: „Jaz ne bi bil zmožen danes poučevati v višjih razredih, ko se vam toliko predpisuje in se vas vedno bolj oklepa. Toliko pisarij! Zato pa tudi niti tistih uspehov, kakor smo jih imeli nekdanj — ko je bilo vse bolj prosto!“ Oksimeron bi pa zvali „figuro“, ki jo je napravil pisec s tem, da ob takih razmerah govori o — svobodni šoli. — Gospodje! Grozili ste nam nekoč z bojkotom našega glasila! Niste imeli povoda in bodla vas je v oči le resnica in zahteva pravice. Nismo se spustili na tako nizkoten nivo kakor „Slovenec“ tedaj ko je omenjeno glasilo prinašalo najgusnejše laži o nas. Ostajali smo zmeri in pripisovali vso krivdo „Slovenčevim“ urednikom, toda sedaj vidimo, da je prišel „Slov. Učitelj“ še na kočljivejši in grši način osumljati napredno učiteljstvo. No, v Ljubljani ne bo ničesar opravi!; zna si izvojevati le to, da lista, ki s podlim natolecevanjem, brez dokazov blati učiteljstvo — ne bo naše učiteljstvo priporočalo in podpiralo. — Le rajši pošteno!

*** Inkvizicija!** S Primorskega: No, se pač vidi, da sodijo in pišejo naši gospodje po kranjskem kopitu. Pomilovanja so vredni kranjski tovariši in tovarišice, zakaj njih gospodarji so tako naduti in domišljavi, da celo našo duhovščino ščenujejo proti učiteljstvu. Ha, kar ob službo ali pa ob glavo bi nas radi spravili. Zadnji „Slov. Učitelj“ se zaganja v neko našo učiteljico. Kranjsko učiteljstvo ne glej nas Primorcev, da se ne pohujša! Boš rajše potem gledalo ko nas pridejo tvoji gospodje peč na grmadi. — Naj le pazi „Slov. Učitelj“, da mu ne podkurimo in pazni ga ne preženemo s Primorske!

Že vse kvarte je bil prevrgel, a višje ni mogel priti.

Zopet jih je vzel v roke ter začel šteti iznova. Zaman!

Partija je bila moja. To mi je navdahnilo poguma.

„Hihiiii, hoooj,“ sem se zasmeljal in ga začel oponašati.

Skočil je na noge in mi treščil kvarte v obraz, zavpiši:

„Se že še srečava, a takrat te izplačam.“

Nato je izginil. Z njim je izginilo tudi pokopališče, in sove ni bilo več slišati, a oni suhi hri sta nehali tleskati druga ob drugo, tudi hreščalo ni nič več po okolici.

Tisti hip sem začutil, da me nekdo drži za roko.

Neznana teža se je odvalila od mene kakor kaka megla; in v glavi mi je postajalo bolj jasno.

Izpregledal sem ter opazil, da se šele sedaj popolnoma zavedam in da ležim doma v postelji.

Za roko me je še vedno držal nekdo...

Bil je zdravnik, ravno se je obrnil proti moji materi, ki je ihtela sedela tik moje postelje, ter ji pošepetal: „Typhus abdominalis...“

Ob odkritju Volaričevega spomenika.

Spisal Janko Leban.

(Dalje.)

Leta 1892.

I.

Devin 28. 5. 92.

(Kratka vsebina: 1. Nova služba v Devinu. 2. Slaba kupčija s skladišči.)

Dragi Janko!

Tvoji dve dopisnici sem dobil — nameval sem Ti itak pisati in zdaj, ko sem se nekaj umiril ter vredil, hočem Ti opisati nekoliko svoje razmere.

Zdaj sem v Devinu: lep, romantičen, zdrav, živahen kraj. Od Brd se zelo razlikuje v vsakem oziru. Zadovoljen sem tu in nađejam se, da bom vedno bolj. Italijansčina prevladuje v Devinu Slovenščino, v javnem in zasebnem življenji sliši se le „dolce lingua del si“ in celo v šoli govore otroci le italijansko med seboj. Nekaj jih niti ne ume družega. Le še šola in pridiga je naša, a prašanje je, bo li to zamoglo ubraniti iznarodenje Devina? Dvomim, ali pa zelo počasi in težavno. Ne, da bi tu bili nasprotniki naše narodnosti — tu še ni prodrl narodni boj, zavedajo se ne, ampak

take so razmere in — potrebe, tako je bilo in (menda) tudi bo. Gospode je tu dosti, posebno zaradi grajskih. Pri kneginji sem že bil — pristna aristokratinja! Tudi pianino sem jim vglasbil, za kar mi je poslala — 3 fl. Ker že govorim o denarji, naj Ti opišem svoje dohodke: 600 kot učitelj + 60 Francika za žen. roč. dela + 140 orglanje = 800. Vrh tega dobim z novim letom tajništvo (120 fl) in kmalu pričnem poučevati tudi privatno, kar ponese zopet nekaj. Tako bom imel toraj kakih 1000 fl. na leto, mislim, da se bo že dalo izhajati. Opomnim pa, da je tu vse bolj „nobel“, zato pa tudi več izdatkov. Iz Trsta prihaja vsak praznik parobrod z izletniki, zato je ta čas zelo živo v Devinu. Rib se tu pač ne manjka, hodim včasih sam ribarit, kar je jako prijetna zabava.

S kapelanom sva se sprijateljila in se dobro razumeva: fant mi dopada. Tudi dekan je izvrsten mož, ima me rad in me sploh podpira v vsem. Sam dober pevec, ljubi glasbo in njene gojitelje. Pevce sem že začel poučavati, doslej jih je 12, mislim da jih bo še več. Š šola je križ: zanemarjeno, a tudi vse zmešano. Otrok je čez 130 — glavar mi je rekel, da napravijo precej dvorazrednico (kakor je pred mano pravzaprav že bila). Dela mi ne

primanjkuje, čas beži, a jaz se „troštam“ počitnice (15./7.)

Po letu je tu mnogo gospode zaradi morskikh kopelji in tržiskih toplic. Z eno besedo: ne kesam se, da sem prišel sem. Vodo-pivčeva roka nima tu take moči, a Klodičeva je bližje.

S tem sem Ti napravil malo sliko tu-kajšnjih in svojih razmer. Drugič pa še kaj! Fajgel je res srečen (sicer poredkoma), da je dobil ono podporo — saj jo zasluži. Ali veš koliko? — Praviš: „je treba znati“, da, to menim, da je še čas. Kajti one nagrade so res namenjene „mladim“ umetnikom, treba pa je tudi pokazati svoja dela. Jaz — kakor veš — imam vse svoje (izdane) skladbe natisnjene v tako borni obliki, da me je skoraj sram pošiljati je v višje kroge. Morda bo sčasoma bolje. Kaj mi pa Ti svetuješ?

Z mojo kupčijo ne gre predobro. Dobiček imam še ves — pri naročnikih. Prejeti imam še kakih 80 fl. a tudi zvezkov bo še kakih 100. O, uboga Slovenija!

Kako pa Tebi? Si zadovoljen, srečen, zdrav? Ti flegma se rediš, da — blagor Tebi, da si „omožen samec“ — a dragi, kadar pridejo v hišo „kvinkvenije“ z vedno lačnimi usti, takrat ima človek vse druge skrbi. Ne

Učiteljski vestnik.

Ples — vzgoja — omika! Dejstvo je pač važno! Tako se dogaja, da se učiti. kandidatom dovoli ples, le s tem pogojem, da ne bodo ničesar imenovani, češ: „Če boš priden, pa dobiš igralec!“ Prav po otročje se goji med njimi patronatstvo, ki ga nimajo v tem oziru niti na ženskem učiteljskem niti na drugih zavodih. Je pač izjema ali specialiteta, ki bi na nas sicer še ne napravljala toliko vtiska, če bi ji ne bilo še večje ozadje. Ono strogo policijsko nadzorstvo, pažnja na vsak korak kandidata, strahovanje, groženje i. dr. ne napravljajo na nas toliko vtiska, ker si mislimo: po čemu svobodnejšega razvoja v vzgoji, nego ti bo svobodno življenje pri učiteljskem stanu? Boš vsaj tedaj, ko te obišče vrli kmetič v šoli in te kot kraj. šol. nadzornik — nadzoruje, lahko s mirno vestjo s Presernom rekel: „Navadile so butare se plečati!“ Naj koža podplat postane — saj učiteljsko ne potrebuje ljudi, ki bi znali ceniti prostost, še manj — pa biti samostojni. Se boš že znal zasukati v Rovtali po rovtarsko. Pa čemu olike in one stroge etikete! — Toda gospodje, stvar ima drugo ozadje! Kandidat pride vendar čez lete dni v življenje. Posledica teh in enakih poniževalnih prepovedi postane pohajanje po raznih beznicah itd., in človek se mora polagoma odtočiti poštenim družbi, tako da se slednjič celo boji iti v kako boljšo družbo, ker: „Navada je že postala železna srajca“, in bati se je, da se v tej družbi — kaj ne zareče. Glede pijače itd. itd., kar se smatra kot posledice prvega koraka, govori razsodušje. — Zaradi stvari same bi bilo želeto! — Po čemu zabranjati pošteno družbo: seveda je potreba pri tem odložiti vse take pomisleke, ki naj bi bili vzgojno sredstvo — v stran. O škodi, ki jo ima prireditelj v materialnem oziru na uspehu, če se dovoli vse po prvi konferenci — menda ni potreba posebe govoriti.

Dixi!

Žensko vprašanje in učiteljica.

Referirala nam shoda učiteljskih abiturientov E. Keržičeva.

(Dalje)

Očitajo, da se hoče emancipirana žena navzeti moške manire in običaje. Emancipirana žena hoče biti le ženska — a popolna in plemenita.

Tu ni misliti na pretirano emancipacijo, iskanje zunanjih efektov, ekscentričnost, ekstravagančnost, ki jo hočejo kazati že po zunanosti in vsem vedenju. Prava emancipiranka nima smotra oblačiti se kolikormožno ekstravagantno in po moškem kroju. Pametna žena sicer zametuje ono modo, ki časih znori do skrajnosti in škoduje telesu in zdravju. Tudi ni umestno vesti se proti moškim oblastno, drzno, izvajajoč tuintam zaničljivo. Taka žena nima s pravo emancipirano ženo najmanjše zveze niti najmanjšega sorodstva.

Ali ni lepše in naravneje, da tudi emancipirana žena ohrani v sebi ono žensko privlačno nežnost in ljubeznivost, ter jo družu s svojim odločnim delovanjem in s svojo duševno samostojnostjo? Ona tudi želi, da se z njo občuje in postopa kot z žensko, a ne kot z neumno brezmiselnim naivno igralecem, zakar — žalibog — še danes nekateri moški smatrajo ta nežni spol.

Ni treba misliti, da emancipirana ženska oropa docela ženske ljubezni. Tudi nji polnijo srce blaga in nežna čustva, tudi njena duša je polna idealov.

Bavnotako si ona želi počivati od truda in napora na zvemem ljubečem sreč. Ljubezen je dragocen zaklad, ki ga zvesto čuva, boječ se, da ga ne izda lahkomišelnosti, nevedno.

rečem, da bi se meni godilo slabo, toda bilo bi lahko tudi — bolje. Čakajmo! — Za danes zadostuj!

Piši! Pozdrav od Franice in mane obema. Vse dobro Ti želi

Tvoj verno udani H. Volarič.

II.

(Kratka vsebina: 1. Skladba s italijanskim tekstom. — 2. Denarne zadrege. — 3. Tarok v razvedrilo. — 4. „Slovenec“ in „Narodovec“.)

Dragi Janko!

Obe Tvoji pismi prejel. Hvala za voščilo! Hano želim — to veš — tudi jaz Tebi vse dobro (posebno... „na telesni“) „Ave M.“ sem bil takoj prepisal, toda — skoraj zabil sem na njo, kajti imam mnogo dela — s šolo, instrukcijami in drugo pisarijo. Zdaj namreč prepisujem in pripravljam za tisk svoje klavirske skladbe, koje izda založnik in tiskar „Schmidl et G.“ v Trstu, seve z — italijanskimi naslovi.

Kaj meniš k temu? Ako bi jaz sam izdal, ne prodam takih skladb med Slovenci 50 iztisov — založnikov pri nas ni — Glasb. matica me ne podpira, naj bi tedaj blago ležalo v kotu? Zakaj? Če je dobro, „ven“ naj gre med svet; ako ni „za nič“, tedaj pa recite, da ni, pa vse raztržem in zažgem. — Skušal bom z založnikom pogoditi se tako, da mi podari za odškodnino 100—200 iztisov s slovenskimi naslovi.

Ideal emancipirane ženske je blagor naroda in človeštva. In najlepše in najprostraneje delovanje v tem smislu se ji odpira v zakonu — in kot učiteljica. Zato je pa ona vzorna soproga, skrbna mati in pametna voditeljica otrok. Naravnost nespametno je govorjenje prenapetih studentov proti zakonu.

Poglejmo, če more biti ženska tudi kot mati in žena emancipirana.

Moderna koketa ostane v zakonu taka kakršna je bila poprej. To je povsem naravno. Njena duša nima drugega spoznanja. Ravno tako bo ostajala pred raznimi izlozhami in morila moža s prošnjami za najmodernejši klub-uk itd. In mož, boječ se nadaljnjega nadlegovanja, privoli zopet in zopet, a se morda skriva pred upniki. Tega ne bo zahtevala razumna ženska. Ako je prej smatrala življenje za resno, se bo tembolj v zakonu prizadevala biti popolna.

Kot mati je duševno izobražena žena prevzeta najpopolnejše, najsladkeje materinske ljubavi. Učiteljica — kakor mati — se zaveda svoje najsvetejše dolžnosti vzgojiti mala nežna bitja v krepke in koristne ude človeštva; zaveda se, da jo čaka glede tega težka odgovornost.

In kje bi mogla bolj plodonosno uporabiti svoje znanje, svoje prepričanje, svojo ljubezen do naroda nego pri vzgoji dece?

Koliko več vpliva ima res naobražena mati na svoje dorasle otroke.

Znano je, da so vse pridige materine zaman, ko odhaja sin v svet, vsi sveti zaman, saj mati nima primerne naziranja o svetu, in sin kaj nerad posluša popolnoma nemogoče svete materine. Ker emancipirana žena sama ne pozna omahovanja in negotovosti, bo tudi v duše otrok vsepila trdnost prepričanja ter postavila nerazrušljiv temelj plemenitemu značaju. Kake neprecenljive vrednosti je to za poznejše življenje njenih otrok! Ko se drugi bore s tisoč dvomi, so nazadnje siti napora in prevar, se izneverijo vsemu — v njihovi duši ostane temna praznina — se mirno in samozavestno ozirajo sinovi in hčere emancipirane matere v zvezdo, ki jo jim je pokazala. In ko ona zvišena žena že počiva v ozkem grobu, se je otroci spominjajo s svetim spoštovanjem in neumrljivo ljubeznijo ter jo blagoslovljajo. (Dalje.)

Vestnik.

Jubilejska samopomoč. Dne 17. avgusta je umrl tov. Andrej Šket. Razposlal sem položnice, večina članov jih je rešila in zadostila dolžnosti; prosim še one, ki imajo še položnice doma, naj jo neso z 2 K 10 h, oziroma 4 K 10 h na bližnjo pošto, da bodo mene razveselili in svoji dolžnosti zadostili.

Predsednik.

Slovenska Šolska Matica. Imenik društvenikov „Slovenska Šolska Matica“ za leto 1909. se že tiska. — Gg. poverjeniki, ki še niso poslali nabitih pol, naj to nemudoma store, ako hočejo, da bodo njih člani izkazani v tiskanem imeniku.

Odbor.

Poročila sta se v Gorici tov. Drago Pinterič in gđ. tov. Marica Posega, oba službujeta pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža. Iskrena čestitka — Strokovni učitelj tovariš Karol Humek v Krškem se je poročil z učiteljico gđ. Marico Perharc. Obilo sreče!

Nagrobni spomenik rajnkemu učitelju in šolskemu voditelju Ljudevitu Kranjcu je že postavljen na pokopališču pri sv. Križu v Ljubljani, kakor smo poročali nedavno. Ker ga pa ne moremo slovesno odkriti zaradi oddaljenosti, prosimo drage tovariše in cenjena tovarišice, da blagovolijo grob blagega

Pri meni vse po starem: bolje bi bilo! Vse zastonj — vedno sem v zadregah, denarnih namreč, dobivam lepih dohodkov. Otroci, dragi moj, ti „jedo“. Blagor Ti, da ne izkušaš!

Jaz imam druge nazore o „zemeljski“ sreči in svetnem veselji. — Naj bo! Kar je, to je!

Tvoja „Ave M.“ je lepa, dasi spominja na znano. Ali jo boš pel sam? Previsoka bo za — Ta. Veseli me, da Ti „gre“ dobro kupčija z Iskrkami.

V Devinu je zdaj dolgočasno. Grajski so odšli v Benetke, ptujcev ni — burje pa odveč. Edini „tarok“ je včasih v razvedrilo. Pa Ti?

Končam! Piši še kaj, če se nisi že ves „pokranjčil“. Ali se lasajo Ti šmentani „Slovenec“ in „Narodovec“! Sramota! Mi na Gorškem, se pa ne menimo dosti za Mahničijance — narod tu ve, kaj mu treba. Da bi ne bilo le „tega liberalnega učiteljskega (hudičevega) zaroda!“ Hm!

Bog! (Viš, viš — saj sem tudi jaz rimski katolik!)

Sprejmita srčni pozdrav od

Tvojega

H. Volariča.

Devin 2./12. 92.

(Dalje.)

rajnkega tovariša posetiti, ako jih zanese pot na dan Vseh svetnikov tja. Kje leži, se lahko pozve pri cerkveniku. — Odbor postojanskega učiteljskega društva.

Kmetijsko šolo na Grmu je sklenil deželni zbor v zadnjem svojem zasedanju preurediti tako, da se ustanovi zimska in letna šola. Prva bo obstajala iz dveh zimskih tečajev. Poučevalo se bo v nji splošne kmetijske predmete, ker je namenjena učencem iz vinorodnih krajev, posebno onim z Gorenjske. Letna šola pa je namenjena v prvi vrsti učencem iz vinorodnih krajev in bo trajala po eno leto od 1. novembra do 31. oktobra vsakega leta. Poleg splošnih kmetijskih predmetov se bo poučevalo v letni šoli posebno v drugem polletju v prvi vrsti vinogradništvo. Ubožnejšim učencem letne šole bo deželni odbor podelil ustanove po 300 K, ubožnejšim učencem zimске šole pa za vsak zimski tečaj po 150 K. Letos se prične pouk v letni šoli in v prvem zimskem tečaju dne 15. novembra t. l. Učenci, ki vstopijo v letno šolo ali zimski tečaj, naj se priglase pismeno do 31. t. m. naravnost šolskemu vodstvu, kamor je do istega termina vlagati tudi prošnje za deželno ustanovo. Ker se je šola potrebam in razmeram našega kmeta primerno uredila, je upati, da se priglasi mnogo učencev. O zimski šoli poročamo prihodnjič več.

Iz šolske službe na Kranjskem. Namesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Frana Lunda pride na Rako Ivan Gantar, učitelj v St. Jerneju. — Učit. kand. Leopoldina Kos pride v Stari trg pri Ložu. Učit. lica za ročna dela Beatrice Sedevičič bo poučevala na šolah v Dobličah, Griblju, Petrovi vasi in v Tribučah. — Učit. kand. Elma Kržič pride v St. Vid pri Zatični; vodstvo šole prevzame učiteljica Marija Pezdin, ker je nadučitelj Ivan Kremžar zaradi bolehnosti na dopustu. Namesto obolelega na dopustu se nahajajočega učitelja Frana Juvana pride v Sinji vrh učitel. kand. Zora Blinc. Namesto na dopustu se nahajajočega učitelja Simna Punčuha pride v Šmarje učiteljica Marija Sodnik. Premeščena je prov. učiteljica Ljudmila Abram iz St. Vida pri Zatični v Sv. Križ. Prov. učiteljica Roza Pichler pride na Grosuplje. Učit. kand. Andrej Pogacar pride kot prov. učitelj v Kamnik. Bivša suplenta v Osilnici Marija Nosan pride kot prov. učiteljica v Banjalo. Ker se je prov. učitelj Josip Rom v Kočevju odpovedal svoji službi, je bil imenovan na njegovo mesto učitel. kand. Fran Langet. Za prov. učiteljico je imenovana v Novem mestu Adela Turk. Namesto na dopustu se nahajajočega učitelja Ivane Simčič pride v Igovas učitel. kand. Josipina Martičič. Ker je učitelj Vozel zaradi boleznosti na dopustu pride v Trebnje suplenta Pavla Zerkov.

Novo šolsko leto na obrtnonadaljevalni šoli v Solkanu se prične 3. novembra. Vpisovanje bo v šolskem poslopiju 29. t. m. od 9.—12. ure dop. Nanovo se sprejme 30 obrtnih vajencev, ki so z dobrim uspehom končali ljudsko šolo. Domači mizarški vajenci občine solkanske imajo pri drugače enakih razmerah prednost pred drugimi. Pri vpisovanju se plača 1 K vpisnine. Vodstvo obrtnonadaljevalne šole v Solkanu. Vodja Fr. Bajt.

Nemška šola v Velenju je letos tudi malo nazadovala. Vsak, kdor pošlje otroka v nemški otroški vrtec v Velenju, se mora zavzeti, da ga pošlje tudi v nemško šolo, biti pa morajo starši član „Südmarke“ in „Schulvereina“ in plačati letni prispevek 4 K. — Ustanovitev otroškega slovenskega vrta je nujna potreba. Upamo, da se to vprašanje kmalu ugodno reši.

Od Sv. Lenarta na Štajerskem nam pišejo: V nedeljo, dne 10. t. m., so otvorili tukajšnjo šulferanjsko šolo, ki pa še do danes nima predpisane dovoljenja (§ 187. š. i. u. r.). Vpisanih je baje 162 otrok.

Štajerski deželni šolski svet je sklenil razširiti dvorazredno ljudsko šolo v Gornji sv. Kungundi v trirazrednico in je odobril ustanovitev šulferanjske šole pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Otvoritev „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske šole v Truskih“ v maziški občini, na kraju Koprščin, dozdaj kolikortoliko zaprti zunanemu svetu in bolj znana v duhovniških krogih nego drugod zaradi težavnosti službovanja, se je vas Truske začela v zadnjem odpirati svetu in prosveti ter izgubljati značaj istrske tožnosti. Letos se je z delom občanov in z državno podporo iz sredstev za olajšanje bede uravnala cesta; na kulturnem polju deluje pred leti ustanovljeno pevsko društvo „Straža“, v tem letu pa se je postavil temelj narodni izobrazbi s tem, da se je zgradilo poslopje za dvorazredno ljudsko šolo. — S požitvornostjo občanov — poslopje stane svojih 35.000 K — in z državno podporo 4000 K je sezidana čisto moderna šola, ki bo s svojo lepo ležo in ličnostjo dajala vsemu kraju svoje obilježje.

Iz šolskih krogov na Štajerskem. Nastavljeni so kot okrajni pomožni učitelj za okraj okolica mariborske nadučitelj v Tepanju Jakob Jarko; kot def. učiteljske osebe: pri Sv. Lenartu v Slov. goricah def. učitelj Al. From od Sv. Benedikta v Slov. gor., pri Sv. Jakobu v Slov. gor. prov. učiteljica Al. Pernat, pri Sv. Ilju pri Velenju prov. učitelj Vinko Stopar, v Kapelah def. učiteljica v

Blanki Marija Boštjančič in prov. pom. učitelj v Brežicah Gustav Svetlin, na prvi deški šoli v Mariboru def. učitelj na tamonjni tretji šoli Franc Stebich in na šoli v Beli cerkvi suplentinja Zofija Schwarz.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Prebivalstvo Bosne in Hercegovine.** Glasom statističnih podatkov c. kr. centralne statistične komisije sta koncem leta 1908. imeli Bosna in Hercegovina 1.828.397 prebivalcev. Od teh je bilo 610.032 mohamedancev, 794.702 pravoslavni, 406.653 katoliki, 11.250 židov in 5743 pripadnikov drugih veroizpovedanj. — Po ljudskem štetju leta 1895 je bilo v obeh pokrajinah 548.632 mohamedancev, 673.246 pravoslavni, 344.142 katoliki, 8213 židov in 3859 pripadnikov drugih veroizpovedanj, skupno 1.568.092 prebivalcev. Od tedaj se je torej prebivalstvo pomnožilo za 260.287 duš, oziroma za 166 odstotkov.

○ **Nekaj statistike iz „veleizdajniške“ tožbe v Zagrebu.** Iz stenografične zapisnika, ki obsega 5094 strani, je povzeti naslednje številk: Zagovorniki so bili obsojeni na 2530 kron globe, zabranilo se jim je 758 vprašanj, obtožencem pa 364. Zagovornikom se je odvzela beseda 90 krat, obtožencem pa 124 krat. Ničnostnih pritožb so priglasi zagovorniki in obtoženci 2255. Obtoženci so bili disciplinirani 17 krat s samotnim, 54 krat pa temnim zaporom. 32 obtožencev se je za 116 dni odvedlo iz razpravne dvorane. Zasllišano je bilo 291 prič državnega pravdnika, od teh je bilo 218 frankovcev in 55 Srbov. Od teh prič je bilo 96 že pred kaznovanih in sicer 6krat radi goljufije, 125krat radi tatvine (lepe priče je Accurti skupaj zvelkel), 9krat radi težke telesne poškodbe, 60krat radi drugih prestopkov. Zagovorniki so predlagali 824 prič, a zaslislalo se jih je samo 42; staviš se 1932 predlogov, sprejetih je bilo 77. Povodom Nastičevega zaslišavanja je predsednik odklonil 72 vprašanj, odvzel 5krat besedo, uložilo se je 195 ničnostnih pritožb, stavljeno 120 predlogov, od katerih je bil sprejet en sam. Zagovornik dr. Budisavljevič je bil obsojen na 8, soproga dr. Hinkoića pa na 14 dni zapore. — Pričnine se je izplačalo 70.000 K.

○ **Lev Tolstoj na potovanju.** Ruski listi so že par dni sem polni poročil o potovanju velikega ruskega pisatelja in misleca, ki je zapustil svoje svetovnoznano Jasnó Poljano in se napotil k svojemu staremu prijatelju V. G. Čertkovu na obisk. Čertkov je bil začetkom poletja administrativnim potom prisiljen preseliti se v drugo gubernijo. Kajpada, celo potovanje Tolstojev je bilo pravzaprav ena sama triumfalna cesta. Nobena kronana glava ni bila doslej predmet tolikih in tako spontanah presrečnih ovacij kot genialni ruski filozof. Množice navdušenega ljudstva so spremljale pri vsakem koraku ljubljence ruskega naroda in pri tem se izogibala vsemu, kar bi starčka moglo vznemirjati in nadlegovati. Tolstoj se je čisto nenadoma odločil za to potovanje. Že prej je imel namen, potovati na mirovni kongres v Stokholm, kjer je nameraval predavati o potrebi svetovnega miru. Ker pa je kongres zaradi generalne starke izostal, se je Tolstega rodovina globoko oddahnila, saj je opravičeno bala za zdravje enoinosemdesetletnega starčka. V tem pa je Tolstoj zamislil novo potovanje, od katerega ga ni moglo nič odvrti. Na potovanju k prijatelju Čertkovu sta ga spremljala hči in sin ter osebni njegov zdravnik. Tolstoj se vozi — oblečen v obleko navadnega mušika — v tretjem razredu. Starčka so seveda povsod takoj spoznali in so mu povsod prirejali navdušene ovacije. On je vse potrpežljivo prenašal in neudrudno odgovarjal na vsa mogoča vprašanja, s katerimi so ga nadlegovali njegovi čestitci, ter podpisoval brezštevila razglednice itd. vsem, ki so ga za to poprosili, hoteč imeti spomin na njega. Šele v rodovini Čertkovi si je odpohil. Uredili so mu tam sobo tako, da se je čutil kakor doma. Ves teden svojega bivanja je živel Tolstoj pri svojem prijatelju kakor na Jasni Poljani. In vsak dan je celo literarno delal po nekaj ur. O svojem potovanju in o ovacijah je dejal Tolstoj, da mu niso napravile mnogo veselja. „V vzajemni zvezi med ljudmi je glavna stvar, da drug v drugem vidimo predvsem človeka. Ker pa sem jaz žalibog — kakor se pravi — človek z imenom, zato se je kazala v teh naših stikih nekaka neodkritost, da mi je bilo časih kar naravnost mučno.“

○ **Srbsko novinarstvo.** Vladni krogi mislijo resno na to, kako bi izdatno omejili svobodo tiska. Srbsko novinarstvo namreč lahko piše, kar hoče. Tako lahko v srbskih časnikih beremo marsikaj, na kar človek pri nas niti še misliti ne sme.

○ **Koliko živi Nemcev na Hrvaškem?** Leta 1890. je bilo na Hrvaškem 117.493 Nemcev. To število je v 10 letih poskočilo na 136.121. Ker šteje Hrvaška 2.416.300 prebivalcev, tvorijo torej Nemci 5-6% vsega prebivalstva. Nemcev na Hrvaškem je potemtakem, relativno in absolutno vzeto, več kakor pa na Kranjskem. Ker znaša prirastek Nemcev v desetletjih 16,2%, vsega ostalega prebivalstva pa samo 9-73%, je jasno, da nevarnost nemškega „Dranga nach Osten“ za Hrvate ni samo prazna fraza. Ako se Hrvati skupno s Srbi ne bodo pravočasno in z vsemi silami uprli nem-